

Světové integrační celky

KAREL TOMŠÍK

Politická mapa světa

Důvody vytváření spolupracujících bloků a organizací

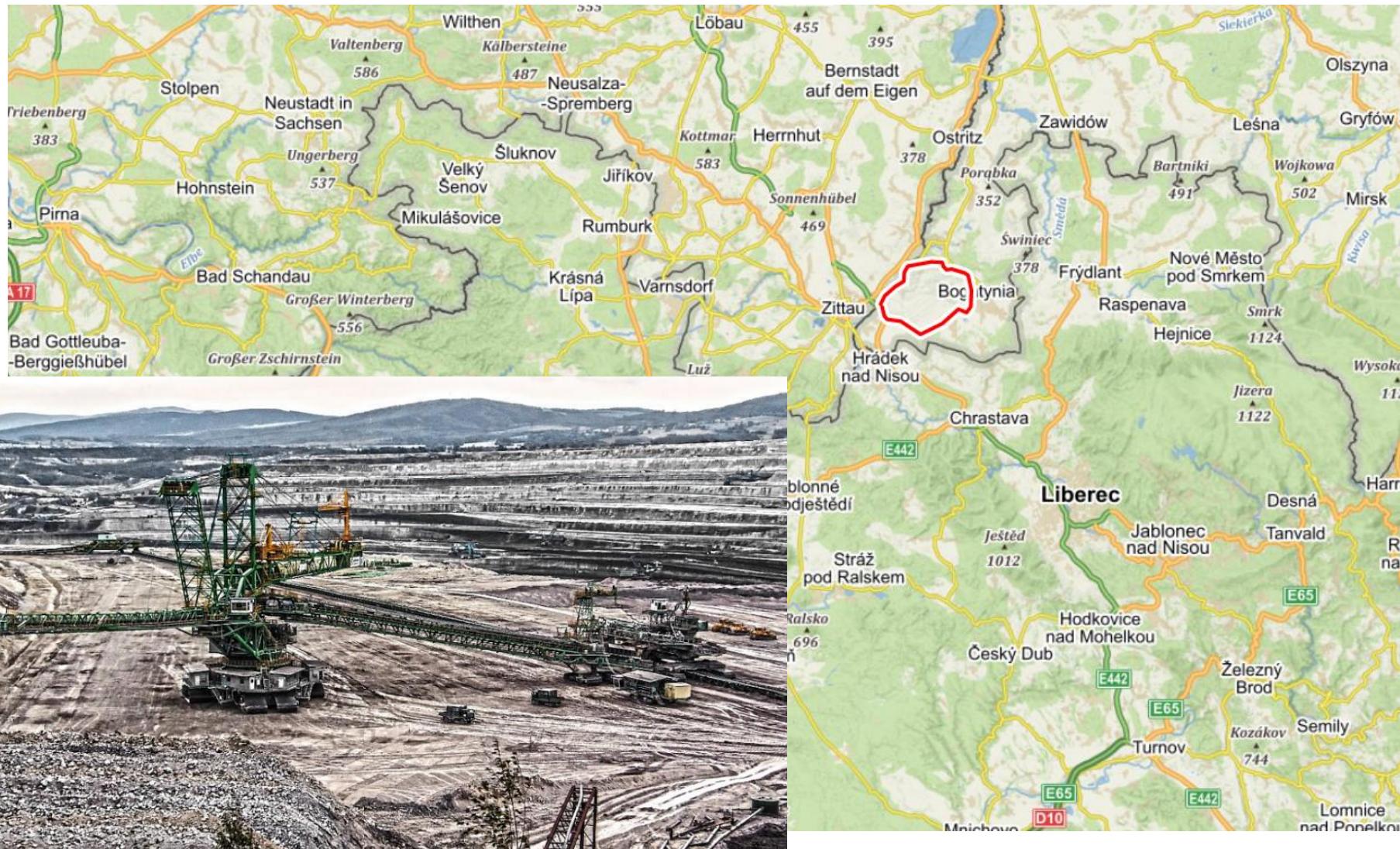
- bezpečnostní důvody
 - např. Severoatlantická aliance (NATO) apod.,
- ekonomické důvody
 - např. Evropská unie, Asjjsko-tichomořská ekonomická spolupráce (APEC), Společný trh Jihu (Mercosur) a další
- ostatní
 - různé diskusní skupiny, politická a kulturní uskupení a asociace, jako je např. Commonwealth, La Francophonie nebo Organizace islámské konference.

Evropa

- Komplikovaný vývoj ve 20. století
 - Dvě světové války
 - Politické rozdělení do 90. let
- Důsledek
 - Fragmentace na relativně malé státní útvary
 - Několikeré překreslování hranic
 - nucené přesuny obyvatelstva
- Potenciál vzniku mnoha konfliktů
- Spolupráce jako východisko z komplikované situace

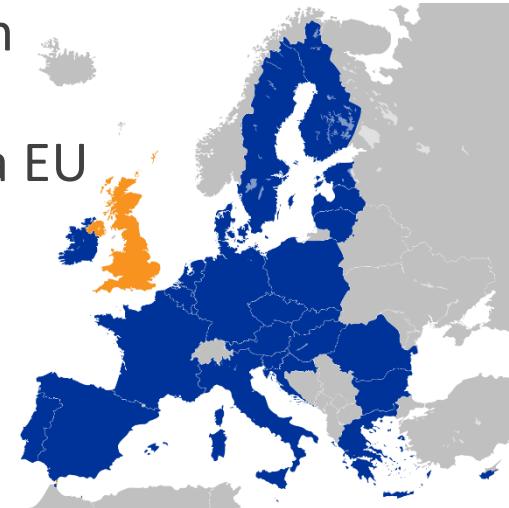
Příklad nutnosti spolupráce států – důl Túrow

Evropská unie

- EU - nejvýznamnější integrační prvek v evropském centru.
- I přes značný stupeň integrace zůstává ekonomika EU značně heterogenní.
- Hluboká integrace.
 - 1993: jednotný trh,
 - 1999/2002: měnová unie
- Slabší ekonomická výkonnost v porovnání s USA.
- Filosofie hospodářského rozvoje zohledňuje trvalou udržitelnost a životní prostředí.
- Provádění společných politik.
- Hospodářská a sociální soudržnost a solidarita mezi členskými státy.

Členská základna:

- 28 (27) států

Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)

- Vznik 1960 mezi státy, které chtěly liberalizovat trh, ale nebyly připraveny či ochotny akceptovat další závazky plynoucí z hlubší integrace.
- Zakladající státy: V. Británie, Dánsko, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko, Švýcarsko.
- Lichtenštejnsko, Norsko, Island tvoří spolu s EU tzv. **Evropský hospodářský prostor** (EHP)

Středoevropská zóna volného obchodu

- Smlouva o volném obchodu podepsána v roce 1992
- Původní členské státy: ČR, SR, Polsko a Maďarsko.
- Cíl:
 - rozvoj ekonomiky,
 - zlepšení životních a pracovních podmínek,
 - zvýšení produktivity práce a finanční stability.
 - Vytvoření bezcelní zóny a docílení vstupu do EU.

Členská základna:

- Severní Makedonie
- Bosna a Hercegovina
- Srbsko
- Černá Hora
- Albánie
- Moldávie

Severní Amerika

- Malý počet států na rozlehlém území
- Přírodní bohatství
- Území nedotčeno válečnými konflikty více než 100 let
- Dominantní postavení USA

Dohoda USA – Mexiko – Kanada (USMCA)

- Obchodní dohoda mezi USA, Kanadou a Mexikem - USMCA
- Revidovaná dohoda, původně Severoamerická zóna volného obchodu (North American Free Trade Agreement, NAFTA)
- Cíl: odstranění překážek obchodu mezi zúčastněnými stranami,
- Problémy původní dohody
 - Přesun méně kvalifikované práce z USA do Mexika,
 - tlak na mexické zemědělství (kukuřice)

Zapojené strany:

- USA
- Kanada
- Mexiko

Jižní Amerika a Karibik

- Do poloviny 80. let - oblast konfliktů (diktátorské režimy, mezistátní konflikty).
- od 90. let stabilizace
- Příliv zahraničního kapitálu.
- Zavádění nových modelů hospodářské politiky - zhoršování životních podmínek obyvatelstva (nerovnosti v příjmech mezi jednotlivými skupinami obyvatelstva, omezení sociálních opatření a další)
- Ekonomické krize

Společný trh Jihu (MERCOSUR)

- Jihoamerické integrační seskupení
- Významný producent zemědělských komodit
- Cíl: vytvoření společného trhu
 - Volný pohyb zboží, služeb a výrobních faktorů, eliminace tarifních a netarifních opatření
 - Stanovení společných vnějších tarifů a přijetí společné obchodní politiky
 - Koordinace ekonomik a sektorálních politik
 - Harmonizace relevantní legislativy
 - V současné době ve fázi celní unie
- Od 1994 – mezinárodní právní subjektivita.

Asie

- Největší kontinent (44 mil. km^2)
- Nejlidnatější kontinent ($4,4$ mld. obyv.)
- Nejvíce heterogenní (ekonomicky, politicky, nábožensky, kulturně)
- Populační tlak
- V 60. letech vykazovala Asie nejpomalejší tempo ekonomického růstu, obrat od 70. let (ropné ekonomiky západní Asie, nastupující východoasijské ekonomiky)

Asijsko-tichomořská hospodářská spolupráce

- APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation) - jediné integrační seskupení, které vytváří základ pro transkontinentální spolupráci.
- Původně diskusní fórum zemí, které chtěly řešit ekonomické problémy regionu
- Výrazné rozdíly mezi zeměmi
- Cíle:
 - Stabilizace regionu
 - V budoucnu vytvoření zóny volného obchodu

Členská základna:
■ 21 států

Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN)

- Cíl: hospodářská, sociální a kulturní spolupráce
- upevnění stability a zabezpečení míru v jihovýchodní Asii.
- 1992 - podepsána dohoda o budování zóny volného obchodu

Členská základna:

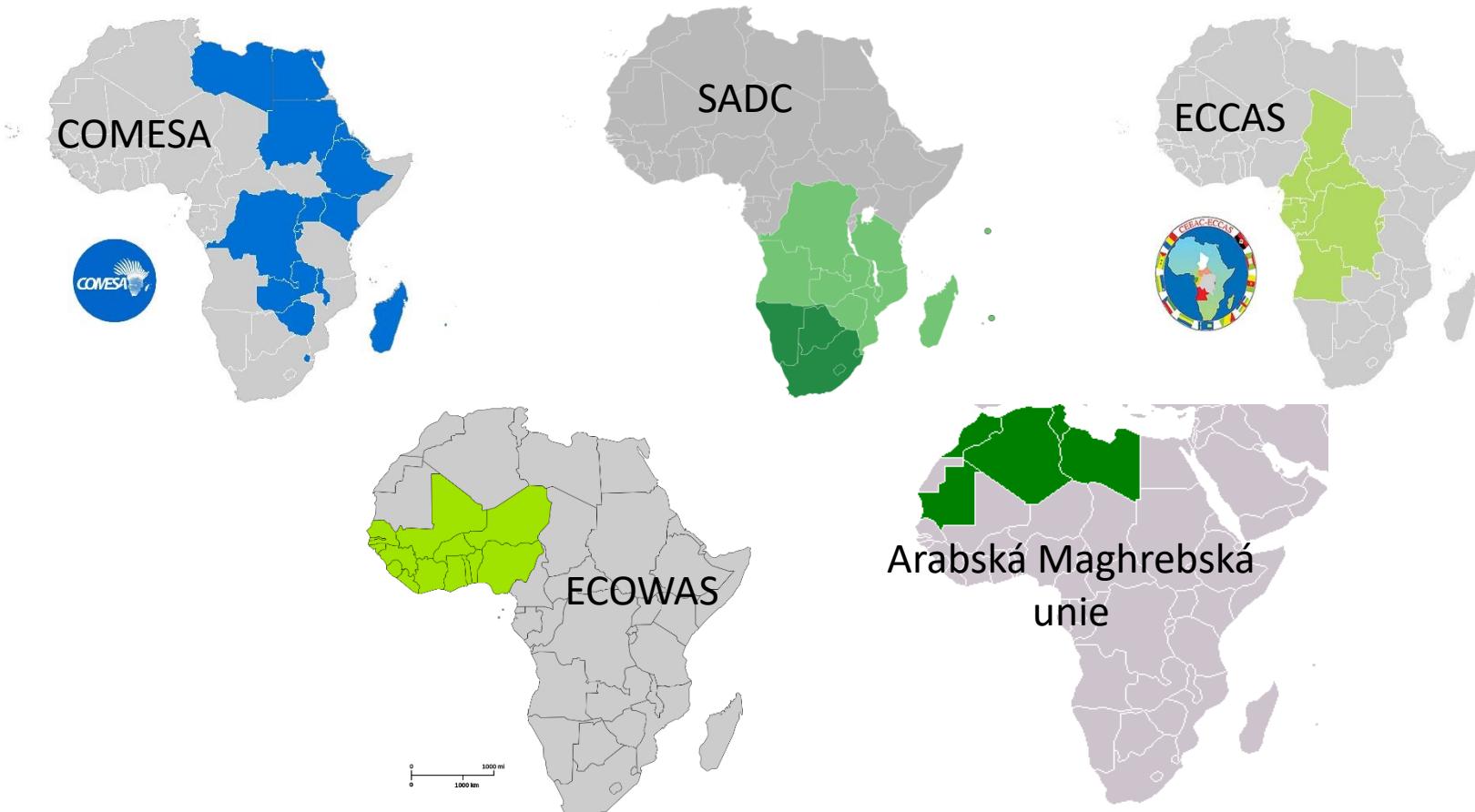
- Brunej,
- Filipíny,
- Indonésie,
- Kambodža,
- Laos,
- Malajsie,
- Barma,
- Singapur,
- Thajsko,
- Vietnam.

Afrika

- Rozlohou druhý největší kontinent (30 mil. km²)
- Druhý nejlidnatější kontinent (přes 1 mld. obyv.)
- Dva odlišné subregiony
 - severní Afrika
 - subsaharská Afrika (70 % plochy afrického kontinentu, $\frac{3}{4}$ afrického obyvatelstva).
- Ekonomický vývoj subsaharské Afriky ovlivňován:
 - politickou situací (stabilitou),
 - klimatickými podmínkami,
 - světovými cenami vyvážených komodit.

Příklady integračních seskupení v Africe

Africká Unie

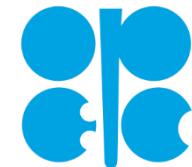
- největší projekt africké integrace,-urychlení politického a společensko-hospodářského sjednocení
- obrana, prosazování společných zájmů, ochrana míru, bezpečnost a stabilita, demokracie a zapojení kontinentu do globální ekonomiky
- Projektu se účastní všechny státy Afriky
- Instituce AU se podobají modelu EU (Shromáždění hlav států, Výkonný výbor, Panafrický parlament, Komise, Soudní dvůr).

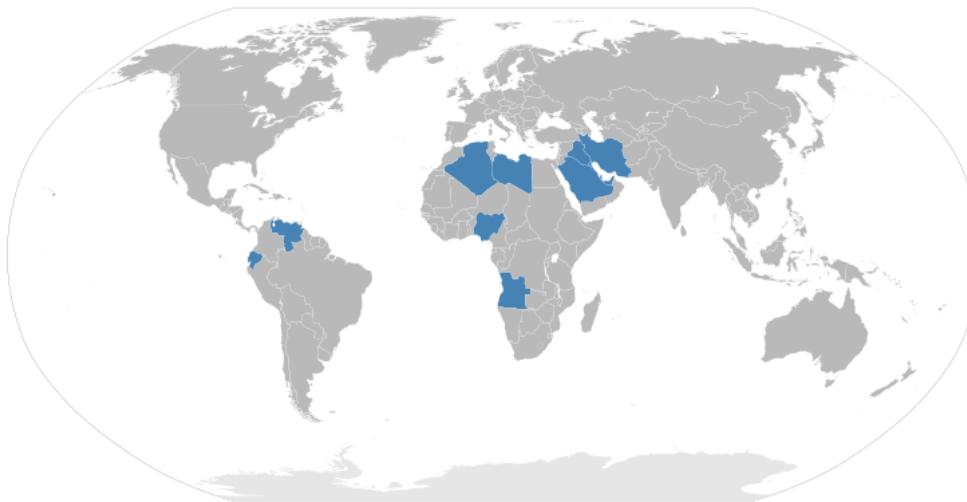
Členská základna:

- 55 států

Spolupráce nepodmíněná geografickou blízkostí

- Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC)
- Ustavena v roce 1960 s cílem koordinovat a sjednotit ropnou politiku členských zemí a hájit jejich zájmy.
- Organizace je tvořena jako kartelová dohoda.

Členská základna:

- Alžírsko, Angola, Ekvádor, Irán, Irák, Kuvajt, Libye, Nigérie, Saudská Arábie, Spojené arabské emiráty a Venezuela.
- (Indonésie vystoupila v roce 2008, Gabun v roce 1995, Ekvádor přerušil členství mezi 1993 - 2007).